

บทที่ 6

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การวิจัยและพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี ในครั้งนี้
ขอเสนอสรุปการวิจัย การอภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะจากการวิจัย เป็น 3 ตอน ดังนี้

1. สรุปการวิจัย
2. อภิปรายผลการศึกษา
3. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

สรุปการวิจัย

การวิจัยและพัฒนาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงาน
สาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี เป็นการพัฒนาระบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยตั้งอยู่บน
ฐานที่เชื่อมั่นว่าผู้ที่มีส่วนสำคัญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติใน
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรีทุกฝ่าย มีศักยภาพเพียงพอที่จะพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติใน
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรีได้ ถ้าได้รับการเสริมพลังอย่างเหมาะสม ดังนั้น จึงใช้การวิจัย
และพัฒนา (R&D) โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ที่เน้นการมีส่วนร่วม
อย่างสำคัญจากผู้ที่มีส่วนสำคัญ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในทุกขั้นตอนของการวิจัยและ
พัฒนา เริ่มตั้งแต่การร่วมกันศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการพัฒนา การ
แสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนาและกำหนดดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนา และการ
ปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี

การวิจัยและพัฒนาครั้งนี้เป็นการสร้างโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนสำคัญและผู้ที่มีส่วน
เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรีทุกฝ่ายมา
ร่วมกันเรียนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงานสาธารณสุข
จังหวัดสิงห์บุรีในแต่ละขั้นตอนตามความเหมาะสม โดยใช้กรอบการวิจัยซึ่งปรับปรุงมาจาก
กระบวนการจัดการชุมชนแนวปฏิบัติของสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม ดังนี้

1. การจัดตั้งชุมชนแนวปฏิบัติ
2. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้
3. การเก็บรวบรวมความรู้

ผลการวิจัยและพัฒนาที่สำคัญ คือ

1. สภาพชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี
 - 1.1 บุคลากรส่วนใหญ่ยังไม่มีโอกาสได้เรียนรู้เรื่องชุมชนแนวปฏิบัติ
 - 1.2 บุคลากรส่วนใหญ่ขาดทักษะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนแนวปฏิบัติ
 - 1.3 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรีไม่ได้กำหนดเวลาและรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้บุคลากรปฏิบัติ
 - 1.4 ไม่มีการเก็บรวบรวมความรู้ไว้เป็นคลังความรู้ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี
2. ปัญหาและความต้องการการพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี

เมื่อผู้ที่มีส่วนอย่างสำคัญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ทราบสภาพปัจจุบันของชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรีแล้วเปรียบเทียบกับกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนแนวปฏิบัติตามแนวทางของสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคมแล้วยอมรับว่าชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรีในปัจจุบันเป็นปัญหาและต้องการการพัฒนา ซึ่งสามารถจำแนกปัญหาและความต้องการการพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติ ในแต่ละประเด็นได้ดังนี้

2.1 ด้านการจัดตั้งชุมชนแนวปฏิบัติ

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรีไม่มีการจัดตั้งชุมชนแนวปฏิบัติเพราะบุคลากรส่วนใหญ่ยังไม่มีโอกาสได้เรียนรู้เรื่องชุมชนแนวปฏิบัติ ต้องการให้มีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องชุมชนแนวปฏิบัติ และให้ฝึกปฏิบัติจัดตั้งชุมชนแนวปฏิบัติที่มีการกำหนดบทบาทของสมาชิกตามขอบเขตเนื้อหาการวิจัย

2.2 ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

บุคลากรส่วนใหญ่ไม่เคยแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนแนวปฏิบัติ เนื่องจากขาดทักษะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนแนวปฏิบัติ ต้องการให้มีการเสริมสร้างทักษะด้วยการฝึกปฏิบัติแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนแนวปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

2.3 ด้านการเก็บรวบรวมความรู้

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี ไม่มีการเก็บรวบรวมความรู้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไว้เป็นคลังความรู้ขององค์กร เนื่องจากไม่มีการจัดบันทึกความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และไม่มีผู้รับผิดชอบเก็บรวบรวมความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไว้เป็นคลังความรู้ขององค์กร ต้องการให้มีการจัดบันทึกความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชนแนวปฏิบัติไว้ทุกครั้งเพื่อเก็บรวบรวมความรู้ไว้เป็นคลังความรู้ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี

3. แนวทางและวิธีการพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี

การพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรีใช้ “ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและทักษะที่เกิดจากการปฏิบัติจริง” โดยเชื่อว่าเมื่อผู้ที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและมีทักษะ จะสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนแนวปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในยุทธศาสตร์นี้จำเป็นต้องใช้วิธีการที่เหมาะสมกับปัญหาและความต้องการการพัฒนา รวมทั้งสภาวะแวดล้อมของผู้ที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติโดยคำนึงถึงความเหมาะสม ความมีประสิทธิภาพ และความเป็นไปได้เป็นสำคัญ จึงใช้การอบรมและฝึกปฏิบัติ เป็นวิธีดำเนินการ

4. ดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี

4.1 ด้านการจัดตั้งชุมชนแนวปฏิบัติ

4.1.1 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องชุมชนแนวปฏิบัติ จำนวน 1 ครั้ง

4.1.2 ผู้ที่มีส่วนอย่างสำคัญทุกคนเข้ารับการอบรม จำนวน 10 คน

4.1.3 มีการจัดตั้งชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี

จำนวน 1 กลุ่ม

4.2 ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

4.2.1 มีการฝึกปฏิบัติแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนแนวปฏิบัติ จำนวน 4 ครั้ง

4.2.2 ผู้ที่มีส่วนอย่างสำคัญทุกคนเข้ารับการอบรมและฝึกปฏิบัติแลกเปลี่ยน

เรียนรู้ จำนวน 10 คน

4.3 ด้านการเก็บรวบรวมความรู้

4.3.1 มีการจดบันทึกผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไว้ทุกครั้ง จำนวน 4 ครั้ง

4.3.2 มีการเก็บรวบรวมความรู้ไว้เป็นคลังความรู้ของสำนักงานสาธารณสุข

จังหวัดสิงห์บุรีโดยกลุ่มงานพัฒนาบุคลากรเป็นผู้รับผิดชอบ

5. ผลการพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี

ผู้ที่มีส่วนสำคัญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี ได้ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาต่างๆ จนเกิดผลการพัฒนาตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

5.1 ด้านการจัดตั้งชุมชนแนวปฏิบัติ

มีการจัดอบรมเรื่องชุมชนแนวปฏิบัติ เมื่อวันที่ 24-26 เมษายน พ.ศ. 2549 ณ ห้องประชุม 1 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี ผู้ที่มีส่วนอย่างสำคัญเข้ารับการอบรมจำนวน 10 คน และมีการจัดตั้งชุมชนแนวปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 1 กลุ่ม ชื่อ “ชุมชนนักพัฒนา 5 ส”

5.2 ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

มีการกำหนดเวลาของการรวมกลุ่มกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4 ครั้ง และกำหนดรูปแบบให้ผู้ที่มีส่วนอย่างสำคัญทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมฝึกปฏิบัติแลกเปลี่ยนเรียนรู้คือแบบชุมชนแนวปฏิบัติ

5.3 ด้านการเก็บรวบรวมความรู้

มีการบันทึกประเด็นสำคัญที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชนแนวปฏิบัติ ในการเข้าร่วมกิจกรรมฝึกปฏิบัติแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนแนวปฏิบัติไว้ทุกครั้ง ในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยซึ่งมีความเชี่ยวชาญการจัดการความรู้และชุมชนแนวปฏิบัติ ได้ตรวจสอบขั้นตอนของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนแนวปฏิบัติ การบันทึกข้อมูลที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พร้อมให้คำแนะนำจนผู้ฝึกปฏิบัติสามารถทำได้อย่างถูกต้อง ก่อนมอบให้กลุ่มงานพัฒนาบุคลากร ตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ก่อนนำไปเก็บรวบรวมไว้เป็นคลังความรู้ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี

นอกจากนั้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรีในครั้งนี้ ยังได้ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่มีส่วนสำคัญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรีทุกฝ่ายได้เข้ามาร่วมกันเรียนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาจริงตามบทบาทหน้าที่ของตน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยและพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรีสามารถนำมาเป็นข้ออภิปรายที่มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. สภาพชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี

บุคลากรในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี ไม่มีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งชุมชนแนวปฏิบัติอย่างเป็นทางการ ไม่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนแนวปฏิบัติ และส่วนใหญ่เข้าใจว่าการปรึกษาหารือในลักษณะของการพูดคุยซักถามในเรื่องที่สนใจเป็นการส่วนตัวถือเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ปฏิบัติอยู่เป็นประจำและเป็นการจัดการความรู้แล้ว ไม่มีการกำหนดรูปแบบวิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งด้านองค์ประกอบของกลุ่ม การตั้งเป้าหมายของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม รวมทั้งไม่มีการเก็บรวบรวมความรู้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไว้เป็นคลังความรู้ขององค์กร และส่วนใหญ่ยังไม่มีโอกาสได้เรียนรู้เรื่องชุมชนแนวปฏิบัติซึ่งเป็นแนวทางการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพ จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าบุคลากรยังขาดความรู้ ความเข้าใจและทักษะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนแนวปฏิบัติ ไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของชุมชนแนวปฏิบัติ ที่ต้องการให้มี

การดึงความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในตัวคนออกมาเป็นความรู้ที่เปิดเผยมองขององค์กรเพื่อสร้างผลประโยชน์จากต้นทุนทางปัญญาที่มีอยู่ในตัวบุคลากรในองค์กร

2. ปัญหาและความต้องการการพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรีที่สำคัญ คือ ไม่มีการจัดตั้งชุมชนแนวปฏิบัติ บุคลากรขาดทักษะในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนแนวปฏิบัติ ขาดการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นองค์ความรู้ต่าง ๆ แต่ส่วนใหญ่ต้องการเข้าร่วมกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนแนวปฏิบัติเนื่องจากมีความเห็นว่าการรวมกลุ่มกันของบุคลากรจะช่วยสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคลากร ทำให้บุคลากรมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์จากการทำงานซึ่งกันและกันมากขึ้น ช่วยเพิ่มพูนความรู้ทำให้งานคล่องตัวและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคลากร พัฒนางานและพัฒนาองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2549) ที่กล่าวไว้ว่า การรวมตัวเป็นชุมชนก่อให้เกิดความไว้วางใจและความสนิทสนม มองเห็นคุณค่าในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ซึ่งไม่มีในโครงสร้างการจัดการความรู้รูปแบบอื่น ๆ เวลาที่รวมตัวกันจะเกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ที่ลึกซึ้งซึ่งเป็นความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในตัวคนรวมถึงคำแนะนำต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยกันและกันแก้ไขปัญหา

3. แนวทางการพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี

3.1 การนำศักยภาพของบุคลากรให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี โดยเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาตั้งแต่การวิเคราะห์สภาพปัญหา การแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนา การกำหนดดัชนีชี้วัดการพัฒนา และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกิจกรรมการพัฒนา เพื่อให้ได้มาซึ่งชุมชนแนวปฏิบัติซึ่งเป็นกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพรูปแบบหนึ่งที่จะช่วยให้การจัดการความรู้ในการทำงานมีประสิทธิภาพ และเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับปีเตอร์ เซ็งเก้ (อ้างถึงในพัชรินทร์ สิริสุนทร, 2550, หน้า 34) ที่กล่าวว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นองค์กรที่ขยายขีดความสามารถและเพิ่มศักยภาพเพื่อสร้างสรรค์ผลงาน และสร้างอนาคตอย่างต่อเนื่อง โดยการเรียนรู้ของสมาชิกในองค์กรที่ต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่องและเป็นทีม ชุมชนนักพัฒนา 5 ส เป็นกลุ่มคนที่มาจากกลุ่มงานและฝ่ายที่รับผิดชอบงานแตกต่างกัน การฝึกปฏิบัติแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนแนวปฏิบัติทำให้บุคลากรมีความตื่นตัวและกล้าแสดงความคิดเห็นมากกว่าการประชุมแบบทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับบุรชัย ศิริมหาสาคร (2550, หน้า 212) ที่กล่าวว่า การทำชุมชนแนวปฏิบัติระหว่างคนในองค์กรและคนนอกองค์กร ทำให้สมาชิกมีความตื่นตัวมากขึ้น เนื่องจากมีบุคคลภายนอกมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วย และทำให้ทราบวิธีการใหม่ ๆ ที่สามารถนำมาปรับใช้ในองค์กรได้ และพนม พงษ์ไพบูลย์ (อ้างถึงในนิภา แยมวจิ, 2543, หน้า 3) กล่าวว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตจำเป็นต่อการพัฒนาตนเองพัฒนาอาชีพ และพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ถ้าช่วยกันทำให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมสนับสนุนการเรียนรู้ของคนในชุมชน เพราะทุกส่วนและทุกฝ่ายสามารถเป็นได้ทั้งผู้ให้และผู้รับ

สังคมก็จะเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (learning society) และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แกกันและกัน ช่วยเหลือพึ่งพาตนเองและพึ่งพากันเองได้อย่างยั่งยืน

3.2 การใช้ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง โดยวิธีการอบรมและฝึกปฏิบัติเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับชุมชนแนวปฏิบัติ สอดคล้องกับข้อเสนอของ สมคิด บางโม (2544, หน้า 14 – 15) ที่ได้เสนอว่า การฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการทำงานเฉพาะอย่าง คือ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ (knowledge) ให้มีความรู้ หลักการ ทฤษฎี แนวคิดในเรื่องที่อบรมเพื่อนำไปใช้ในการทำงาน เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจ (understand) เป็นลักษณะที่ต่อเนื่องจากความรู้ กล่าวคือ เมื่อรู้ในหลักการและทฤษฎีแล้วสามารถตีความ แปลความ ขยายความ และอธิบายให้คนอื่นทราบได้ รวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ได้ ด้านทักษะ (skill) คือความชำนาญหรือความคล่องแคล่วในการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งได้โดยอัตโนมัติ ด้านทัศนคติ (attitude) เจตคติหรือทัศนคติ คือ ความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีต่อสิ่งต่าง ๆ การฝึกอบรมมุ่งให้เกิดหรือเพิ่มพูนความรู้สึกที่ดี ๆ ต่อองค์กร ต่อผู้บังคับบัญชา ต่อเพื่อนร่วมงาน และต่องานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ โดยเชื่อว่าเมื่อบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแล้ว จะสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนแนวปฏิบัติ และสามารถเก็บรวบรวมความรู้ไว้เป็นคลังความรู้ขององค์กรได้

3.3 การให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมโดยการปฏิบัติจริงในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาคน พัฒนางานและพัฒนาองค์กร บุคลากรที่มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต้องมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน การวิจัยและพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติในครั้งนี้ ได้คัดเลือกบุคลากรของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์ในการทำงานเป็นทีม และมีเป้าหมายในการพัฒนางานสาธารณสุขเหมือนกันเป็นกลุ่มที่ศึกษาวิจัย ดังนั้นการให้ผู้ที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติเป็นผู้มีส่วนร่วมเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนแนวปฏิบัติจริงจึงมีความจำเป็นที่ต้องสร้างให้เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับธารง ชูทัพ (2548, หน้า 3) ที่กล่าวว่า การที่ให้ผู้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงจะทำให้เกิดความคิดรวบยอด เกิดความคิดสร้างสรรค์ มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอย่างลึกซึ้งในแต่ละขั้นตอนของการปฏิบัติงาน การที่บุคคลจะปฏิบัติงานหรือทำกิจกรรมใดให้สำเร็จลุล่วงได้ผลดีนั้น บุคคลก็ย่อมต้องมีความรู้ความเข้าใจ มีการรับรู้ ในเรื่องที่จะปฏิบัติอย่างถ่องแท้ มีทักษะที่สามารถนำความรู้ไปปรับปรุงการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

4. ผลการพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี พบว่า ผู้ที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนแนวปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ทำให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรีมีการจัดตั้งชุมชนนักพัฒนา 5 ส มีการเก็บรวบรวมความรู้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ของชุมชนแนวปฏิบัติไว้เป็นคลังความรู้ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งมีเป้าหมายให้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าของบุคลากรอีกรูปแบบหนึ่ง

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี ครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 2 ลักษณะ คือ ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยและพัฒนาครั้งต่อไป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การวิจัยและพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนสำคัญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การศึกษาสภาพชุมชนแนวปฏิบัติในปัจจุบัน การระบุปัญหาและความต้องการ การพัฒนา การแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนา การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนา และการปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ (sense of belonging) ซึ่งทำให้ชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรีเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น กลุ่มงาน ฝ่าย งาน อื่น ๆ สมควรนำกระบวนการพัฒนาโดยกรมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาในทุกขั้นตอนนี้ไปใช้ในการพัฒนางานต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะก่อให้เกิดการพัฒนางานแล้วยังก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้ที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาเก่งขึ้นด้วย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี น่าจะได้พิจารณานำกระบวนการพัฒนาโดยกรมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนสำคัญในการดำเนินงานต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนากระบวนการทำงานของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรีทุกงาน เพื่อให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (learning organization) ที่จะเกิดทั้งการพัฒนางาน พัฒนาคคน และพัฒนาองค์กร ไปพร้อมกัน

1.2 การนำผลการวิจัยไปใช้ในเชิงนโยบาย

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี ในฐานะที่เป็นหน่วยงานระดับสูงในสายการบังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชาควรมีนโยบายในการสนับสนุนให้หน่วยงานในสังกัดมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนแนวปฏิบัติซึ่งเป็นการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพรูปแบบหนึ่ง ควรให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจ และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งจะเสริมพลังของชุมชนแนวปฏิบัติให้เข้มแข็ง สมาชิกชุมชนแนวปฏิบัติเกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาในการเข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสร้างคลังความรู้ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรีที่มีคุณค่า มีเนื้อหาหลากหลายสามารถนำไปใช้พัฒนาคคน พัฒนางาน และพัฒนาสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 11 ที่กำหนดให้ส่วนราชการมีหน้าที่ในการพัฒนาความรู้ในส่วนราชการ เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสารและสามารถประมวลผลความรู้ในด้านต่าง ๆ

เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วและเหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งต้องส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถ สร้างวิสัยทัศน์และปรับเปลี่ยนทัศนคติของ ข้าราชการในสังกัดให้เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและมีการเรียนรู้ร่วมกัน และสอดคล้องกับ วิสัยทัศน์สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรีที่ได้กำหนดไว้ว่า “เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ด้าน สุขภาพ โดยน่านโยบายสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและ บุคลากรอย่างแท้จริง”

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยและพัฒนาครั้งต่อไป

การวิจัยและพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี ครั้งนี้ มีข้อจำกัดด้านระยะเวลาจึงพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติได้เพียง 1 กลุ่มเท่านั้น ซึ่งผลการพัฒนาครั้ง นี้ยังไม่สามารถทำให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรีมีคลังความรู้ในเรื่องอื่น ๆ ที่เป็น ประโยชน์ต่อบุคลากร จึงควรพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรีให้ ครอบคลุมทุกงาน เพื่อให้มีชุมชนแนวปฏิบัติที่หลากหลายในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สิงห์บุรี ซึ่งจะส่งผลให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรีมีคลังความรู้ที่มีคุณค่าและเกิด ประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์กรอย่างแท้จริงต่อไป การมีคลังความรู้จะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ ใด ๆ หากไม่มีองค์ความรู้ที่หลากหลายให้บุคลากรเข้ามาศึกษาค้นคว้าและนำไปใช้ประโยชน์ได้ ง่าย ดังนั้น จึงควรจัดให้มีการวิจัยและพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติให้ครอบคลุมทุกงานในสำนักงาน สาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เพื่อให้เกิดการ วิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ซึ่งนอกจากจะเป็นการพัฒนาแบบบูรณาการและเป็น องค์กรร่วมแล้ว ยังทำให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรีเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (learning organization) บุคลากรมีศักยภาพสามารถปฏิบัติงานแบบผู้ที่มีความรู้ (knowledge worker) ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุดต่อไป